

Šv. Kalėdos

Kuba

Kalėdų šventė Kuboje pradėta vėl švęsti visai neseniai, nors didžioji dalis kubiečių yra katalikai. Iki 1969 m. Kalėdos čia buvo švenčiamos, tačiau Fidelis Kastro pareiškė, kad ši šventė trukdo cukraus derliaus nuėmimui ir Kalėdos buvo išbrauktos iš Kubos šventinio kalendoriaus.

1997 m. Popiežiaus Jono Pauliaus II atvykimo garbei Kalėdos buvo vėl įtrauktos į Kubos švenčių sąrašą. Nuo to laiko Havanos revoliucijos aikštėje per Kalėdas yra laikomos didelės mišios. Tūkstančiai kubiečių dalyvauja vidurnakčio mišiose, kai garsūs bažnyčios varpai skelbia Kalėdų pradžią. Kubiečiai švenčia Kalėdas su dideliu entuziazmu ir linksmybėmis, tik ne kiekvienas gali sau leisti šventiškai pasipuoti namus ir pasigaminti kalėdinių valgių.

Irakas

Nors krikščionių Irake mažiau nei 3 procentai, Kūčių vakarą krikščioniškos

vienas iš vaikų skaito apie Kristaus gimimą. Tuo tarpu kiti šeimos nariai laiko uždegtas žvakutes. Po šio skaitymo uždegamas erškėčių krūmų laužas ir visi dainuoja. Jeigu laužas sudega iki pelenų, tuomet sakoma, kad ateinantys metai bus labai laimingi. Kai laužas užgęsta, kiekvienas per jį peršoka tris kartus ir sugalvoja norą.

Mums, lietuviams, šv. Kalėdos yra neįsivaizduojamos be balto puraus sniego, įvairiais žaisliukais papuoštų eglių, kūčių ir Kalėdų Senelio, visiems atnešančio glėbius dovanų. Tačiau ši šventė pasaulyje švenčiama skirtingai, o ir dovanas nešantis senelis visur vadinamas skirtingais vardais. Štai kaip šv. Kalėdos yra švenčiamos įvairiose pasaulio šalyse.

Ekvadoras

Kalėdų dieną Ekvadore galima pamatyti spalvingas procesijas, kai kalnuose gyvenantys žmonės apsivelka gražiausiais savo rūbais ir tvarkingai išrikuotomis lamomis joja į kalno papėdėje esančias darbdavių fermas. Kalėdoms švęsti rengiama labai didelė fiesta su daugybe dainų ir šokių. Tarp Kalėdų vaišių čia daugiausia rastumėme keptos avienos ir rudojo cukraus duonos. Kalakutas ant Kalėdų stalo būna tik privilegijuotų miestiečių namuose.

Švedija

Kalėdų metas prasideda Šventosios Liucijos dieną, gruodžio 13-ąją. Vyriausia duktė pasipuošia balta suknele, ant galvos užsideda vainiką su septyniomis degančiomis žvakėmis ir atneša tėvams pusryčius. Švedijoje, priešingai nei mūsų krašte, gruodžio 24 dieną, Kalėdų išvakarėse, valgoma ir mėsa. O ryžių pudinge paslepamas riešutas. Manoma, kad tas, kuris jį suras, ateinančiais metais ištekės arba ves. Kalėdos šalyje baigiasi Šventojo Knuto dieną, sausio 13-ąją. Karalius Knutas, kadaise valdęs Švediją, įsakė Kalėdas švęsti visą mėnesį.

Didžioji Britanija

Vaikai rašo laiškėlius Kalėdų Seneliui ir meta į židinį, kad jie išskristų pro langą ir pasiektų Šiaurės polių. Laukdami dovanų iš vakaro kojūgalyje kabina kojines. Kalėdų rytą visi išvynioja dovanas, o švenčia per pietus – vaišinasi sausainiais ir kepta traškučiais su arbata.

Vietnamas

Tradiciškai vietnamiečiai yra budistai arba daoistai. Tačiau per Kalėdas pagal prancūzų kolonistų įvestą paprotį jie tampa krikščionimis. Kalėdos – viena svarbiausių vietnamiečių švenčių. Žmonės eina į bažnyčias vidurnakčio mišių, o grįžę valgo kalėdinę sriubą, išvirtą iš viščiuko sultinio. Turtingesni kepa kalakutą ir gamina pudingą. Vaikai pagal vakarietišką paprotį palieka batus ne spintose, kad Santa Klausas galėtų įdėti į juos dovanų.

Afrika

Afrikoje per Kalėdas daug dainuojama ir šokama. Nairobio (Kenijoje) gatvėse prie parduotuvių pribarstoma dirbtinio sniego, palmės papuošiamos elektrinėmis žvakutėmis. Zimbabvės gyventojai neįsivaizduoja Kalėdų švenčių be duonos, džemo ir ožkienos. Gambijoje per kalėdines eitynes žmonės neša didžiulius laivų ir namų formos žibintus. Neturtingi afrikiečiai keičiasi dovanomis – vienas kitam įteikia praktiškų daiktų: muilo, drabužių.

Etiopijoje Kalėdos vadinamos Gan-

Perkelta iš 2 psl.

Šv. Kalėdos

Atkelta iš 1 psl.

na ir švenčiamos sausio 7 dieną. Šventės prasideda senovinėse bažnyčiose, iškaltose olose, arba naujose bažnyčiose. Vyrai ir berniukai stovi atskirai nuo moterų ir mergaičių. Prieš įeidami į bažnyčią žmonės gauna žvakes, paskui, laikydami jas degančias, tris kartus apeina šventovę. Dalyvavusieji kalėdinėje procesijoje vadinami pašventinta kunigų duona ir vynu. Dovanos Etiopijoje nėra įprastos, tik vaikai gauna paprastų ir praktiškų daiktų, pavyzdžiui, drabužių.

Filipinai

Tai vienintelė Azijos tauta, kuri pati pasirinko krikščionybę savo religija. Kalėdos pradedamos švęsti prieš devynias dienas mišiomis, pavadintomis „Misa de Gallo“. Per pačias Kalėdas tikintieji, persirengę Marija ir Juozapu, vaidina Kristaus gimimo sceną. Bažnyčioje nuo lubų nusileidžia žvaigždė, pritvirtinta ant vielos, susirinkusieji dainuoja liaudies dainas. Vaikai vaikšto pas kaimynus, gieda kalėdines giesmes ir gauna už tai pinigų. Paskui sau ir savo artimiesiems perka už juos dovanas.

Norvegija

Vaikai Skandinavijos kraštuose dovanų gauna iš elfo arba gno, vadinamo Julbuk. Ši tradicija išlikusi dar nuo vikingų laikų.

Japonija

Japonijoje gyvena tik 1 proc. krikščio-

nių, tačiau čia populiariu švęsti Kalėdas, puošti parduotuves ir namus eglutėmis, teikti vienas kitam dovanas. Japonijoje, priešingai nei Europoje, Kalėdos nėra šeimos šventė. Šią dieną stengiamasi daryti ką nors gera, ypač lankyti ligonius. Beje, Japonijoje kadaise gyveno budistų vienuolis Hotei-oshō, kuris elgėsi panašiai kaip Santa Klausas: nešė dovanas vaikams. Tikima, kad jis viską žino ir mato, todėl vaikai stengiasi būti labai geri.

Prancūzija

Prancūzai kepa į medį panašų kalėdinį pyragą, vadinamą „Buche de Noel“. Valgoma vėlai, po vidurnakčio mišių. Meniu priklauso nuo regiono kulinarinių tradicijų. Burgundijos gyventojai valgo kalakutą su kaštonais, o paryžiečiai mėgaujasi austrėmis. Prancūzai taip pat kepa Trijų karalių pyragėlius ir į kai kuriuos įdeda pupų. Tie, kurie jų randa, tampa tos dienos karalienėmis ar karaliais.

Ispanija

Granadoje prieš pat Kalėdas šokinėjama per laužus. Tai siejama su pagoniškomis žiemos tradicijomis, kai buvo tikima, kad šokinėjimas per ugnį saugo nuo ligų. Gražiausios Kalėdų vidurnakčio mišios, dar vadinamos „Gaidžių mišiomis“, aukojamos Monserato vienuolyne, ant aukšto kalno. Tada ten dega daugybė žvakių, gieda berniukų choras. Kalėdų vakariene valgoma tik po vidurnakčio. Visi susirinkę prie Kalėdų eglutės iki paryčių gieda šventines giesmes. Kalėdos trunka iki sausio 6-osios. Tą dieną rengiami paradai, o ispanų vaikai iš vakaro palieka batus, prikimštus šieno ir morkų Trijų išminčių arkliams. Rytą jie randa batuose daug dovanų.

Italija

Italai per kalėdinius pietus paprastai valgo ungurį bei specialią kalėdinę duo-

na su razinomis ir cukruotais vaisiais, vadinamą panettone. Italų vaikai dovanų gauna Trijų karalių išvakarėse nuo senos geros burtininkės, vardu La Befana. Pasak legendos, Išminčiai pakvietę gerą burtininkę keliauti kartu su jais aplankyti Kūdikielio Jėzaus, tačiau ši atsisakiusi, sakydama, kad ji yra pernelyg užsiėmusi – turinti susitvarkyti namus. Taip La Befana praleido didįjį stebuklą, todėl kiekvienais metais ji keliaujanti iš vieno namų į kitus, palikdama dovanų ir ieškodama Kūdikielio Jėzaus.

Įvairiose šalyse Kalėdų Senelius atitinkantys personažai vadinami skirtingai:

Šv. Mikalojus – įvairiose šalyse (Saint Nicholas);

Santa Claus – angliškai kalbančiose tautose, ypač JAV, Lotynų Amerikoje, Japonijoje. Pavadinimas kilęs iš Šventojo Mikalojaus;

Father Christmas – „Tėvas Kalėdas“ Jungtinėje Karalystėje

Daidi na Nollag – „Kalėdų tėvelis“ Airijoje

Kalėdų Senelis – lietuvių, ispanų (Papá Noel), prancūzų (Père Noël) tautose;

Senis Šaltis – rusų (Ded Moroz) ir kitose tautose.

Weinachtsmann – vokiškai;

Joulupukki – (tiesioginis vertimas – Kalėdų ožys) – suomių tautoje. Šis personažas gyvena Laplandijoje, turi žmoną Joulumuori, važinėja elniais kinkytose rogėse.

Julenissen – Kalėdų nykštukas – norvegų tautoje;

Tomten – (ir Jultomten) – (Kalėdų Nykštukas arba Julbocken – Kalėdų ožys – švedų tautoje;

Julemanden – Kalėdų vyras – danų tautoje.

